

Козак Т. Б.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
Національного університету «Одеська юридична академія»
<https://orcid.org/0009-0002-3434-0663>

Тупікова Т. В.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
Національного університету «Одеська юридична академія»
<https://orcid.org/0000-0002-1894-8284>

ВИКОРИСТАННЯ АНГЛІЦИЗМІВ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ ЮРИДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА ЇХ АДАПТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Анотація. Стаття присвячена комплексному аналізу функціонування англіцизмів у сучасній німецькій юридичній термінології в умовах глобалізації, інтернаціоналізації економічних відносин та зростаючого впливу англо-американської правової традиції на континентальні правові системи. Актуальність дослідження зумовлена інтенсивним проникненням англійських термінів у німецьку правничу мову, що суттєво впливає на правотворчу діяльність, договірну практику та юридичний переклад. У роботі проаналізовано основні причини поширення англіцизмів у німецькій юридичній мові, зокрема соціолінгвістичні чинники (престиж англійської мови, міжнародний характер правничої комунікації), прагматичні потреби правозастосування, а також системно-правові особливості, пов'язані з імплементацією інститутів загального права. Особливу увагу приділено сферам корпоративного, економічного та міжнародного приватного права, у яких англіцизми виконують ключову термінотворчу та концептуальну функцію.

У статті здійснено типологізацію англіцизмів у німецькій юридичній мові, зокрема виокремлено прямі запозичення, кальки, гібридні терміноутворення та аббревіатури. На прикладі поширених термінів *compliance*, *due diligence*, *settlement*, *shareholder value*, *stakeholder*, *intellectual property* та інших розкрито їх семантичні особливості, функціональне навантаження й ризики неоднозначного тлумачення. Оскоро наголошено на проблемах міжсистемної еквівалентності під час перекладу англійських правових понять у межах континентальної правової традиції. Обґрунтовано доцільність застосування комбінованих перекладацьких стратегій, що поєднують збереження усталених англіцизмів із дефініційним поясненням, використання функціонально-описового перекладу та розвиток термінологічної стандартизації в українській правничій мові. Зроблено висновок, що зважене й системне використання англіцизмів сприяє підвищенню точності юридичного перекладу, правової визначеності та ефективності міжкультурної правничої комунікації.

Ключові слова: англіцизми, німецька юридична мова, юридичний переклад, правничі термінологія, міжсистемна еквівалентність.

Постановка проблеми. Сучасні процеси глобалізації, інтернаціоналізації економіки та правових відносин, а також домінування англійської мови в міжнародному науковому й діловому спілкуванні зумовили активне проникнення англійських запозичень (англіцизмів) у правові мови різних країн. Німецька юридична мова, особливо у сфері економічного, корпоративного та міжнародного приватного права, зазнає суттєвого впливу англо-американської правової та мовної традиції.

Використання англіцизмів у німецькій правничій термінології створює низку проблем, пов'язаних із термінологічною неоднорідністю, багатозначністю понять, порушенням стилістичних норм та ризиками неправильного тлумачення правових інститутів. Для української правової та перекладацької практики ці труднощі ускладнюються необхідністю адекватної адаптації іншомовних елементів з урахуванням відмінностей між правовими системами, збереження нормативної точності та забезпечення зрозумілості правових текстів.

Метою статті є комплексний аналіз використання англіцизмів у сучасній німецькій юридичній термінології, визначення їх функцій і проблемних аспектів, а також обґрунтування ефективних стратегій адаптації таких термінів українською мовою з урахуванням вимог правової точності, системності та комунікативної доцільності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика англіцизмів у правовій мові активно досліджується в працях німецьких та міжнародних мовознавців і юристів. Зокрема, питання мовних запозичень і динаміки термінологічних змін розглядаються в дослідженнях Інституту німецької мови (Institut für Deutsche Sprache, IDS) [1], де аналізується вплив англійської мови на сучасну німецьку лексичну норму.

У юридичній науці значний внесок у вивчення англо-американського впливу на німецьке право зробили К. Ларенц, Р. Циппеліус, М. Шмідт-Ассман [2; 3; 4], які звертають увагу на трансформацію правових понять у контексті європеїзації та глобалізації права. Окремі аспекти використання англійських термінів у корпоративному та економічному праві висвітлюються у працях Т. Рейнера [5].

У перекладознавстві проблема юридичних англіцизмів розглядається в працях В. Клука, К. Райс, Гнідкової О.Х., Бойко Ю. [6; 7; 8; 9], присвячених функціонально-семантичному підходу до перекладу правничих текстів та питанню міжсистемної еквівалентності. Водночас проблема адаптації англіцизмів у німецько-українському юридичному перекладі залишається недостатньо систематизованою, що зумовлює актуальність даного дослідження.

Виклад основного матеріалу. Активне використання англіцизмів у сучасній німецькій юридичній мові є наслідком комплексу історичних, економічних і соціолінгвістичних чинників. Після Другої світової війни, а особливо з кінця ХХ століття, англійська мова остаточно закріпилася як провідна мова міжнародного бізнесу, фінансів, корпоративного управління та міжнародного права. Інтеграція Німеччини у світові економічні процеси, розвиток транснаціональних корпорацій, а також гармонізація правового регулювання в межах Європейського Союзу сприяли інтенсивному проникненню англійської термінології у німецьку правничу дискусію.

Англіцизми в німецькій юридичній мові функціонують у кількох основних формах. По-перше, це прямі запозичення без морфологічної чи синтаксичної адаптації, наприклад Compliance, Due Diligence, Settlement, Corporate Governance, Whistleblowing. Такі терміни зазвичай зберігають англійську графіку та вимову, що підкреслює їх міжнародний характер. По-друге, поширеними є кальки, зокрема Geheimhaltungsvereinbarung як відповідник non-disclosure agreement або Leistung nach bestem Wissen und Gewissen як відтворення best efforts. По-третє, активно формуються гібридні конструкції, наприклад KPI-Orientierung, Shareholder-Interessen, Compliance-Abteilung, Risk-Management-System. Окрему групу становлять аббревіатури, що широко застосовуються у правничих документах і корпоративних статутах: CEO, CFO, HR, IP, ESG.

Показовим прикладом є термін Compliance, який у німецькому праві означає комплексну систему організаційних, правових та етичних заходів, спрямованих на забезпечення дотримання законодавства, внутрішніх корпоративних правил і міжнародних стандартів. Німецькі відповідники Rechtskonformität або Regelbefolgung відображають лише аспект формального дотримання норм і не охоплюють превентивну, контрольну та управлінську складові цього поняття. Саме тому в німецьких правових текстах переважає використання англіцизму Compliance. В українській перекладацькій практиці доцільним є комбінований варіант: «комплаєнс (система забезпечення дотримання законодавства, етичних стандартів і внутрішніх політик компанії)».

Іншим поширеним англіцизмом є Due Diligence, що позначає комплексну правову, фінансову, податкову та комерційну перевірку компанії перед укладенням значних правочинів, злиттями або поглинаннями. У німецьких юридичних документах цей термін часто вживається без перекладу, наприклад: Durchführung einer Legal Due Diligence. Українські відповідники «належна перевірка» або «комплексна перевірка» потребують конкретизації (legal, financial, tax due diligence), оскільки без контексту можуть бути витлумачені надто широко.

У сфері договірної права активно використовується термін Settlement, який у німецькому праві корелює з поняттям Vergleich, тобто мирове врегулювання спору. Водночас застосування англійського терміна зазвичай сигналізує міжнародний

або позасудовий характер домовленості. У договорах з іноземним елементом Settlement може охоплювати ширший комплекс зобов'язань, включаючи положення про конфіденційність, відмову від подальших претензій та механізми виконання.

Особливої уваги потребують англіцизми Covenants та Indemnity. У англо-американських контрактах Covenants означають спеціальні договірні обов'язки сторін, які можуть мати тривалий характер і виходити за межі основного зобов'язання. Їх буквальний переклад без урахування функціонального навантаження може призвести до втрати юридичного змісту. Термін Indemnity не завжди відповідає континентальному поняттю «відшкодування шкоди», оскільки може передбачати обов'язок компенсації незалежно від вини та факту настання збитків.

Варто також звернути увагу на англіцизми Whistleblowing та Compliance Officer, які набули поширення у зв'язку з антикорупційним законодавством ЄС. У німецьких текстах ці терміни часто вживаються без перекладу, що ускладнює їх адаптацію українською мовою. Доцільним є поєднання запозиченого терміна з пояснювальним перекладом: «викривач (whistleblower)», «уповноважений з комплаєнсу».

Англіцизми Shareholder Value та Stakeholder виконують роль концептуальних маркерів економічної орієнтації підприємства. У німецькому та українському праві ці поняття не мають чітких нормативних еквівалентів, що зумовлює необхідність їх пояснення у наукових і перекладних текстах. Особливої складності вони набувають у корпоративному праві та праві компанії.

Таким чином, використання англіцизмів у німецькій юридичній мові підвищує ефективність міжнародної правової комунікації, однак водночас створює ризики термінологічної неоднозначності. Для української перекладацької практики ключовим є застосування функціонально-описового підходу, збереження усталених англіцизмів із дефініціями та уникнення механічного калькування без урахування правового контексту.

Окрім уже розглянутих англіцизмів, у сучасній німецькій юридичній мові активно використовуються терміни, пов'язані з корпоративним управлінням і фінансовим правом. Зокрема, поняття Corporate Governance охоплює систему правил, принципів і механізмів управління компанією, включаючи розподіл повноважень між органами управління, контроль за діяльністю менеджменту та захист інтересів інвесторів. Німецький відповідник Unternehmensführung не завжди передає нормативно-регуляторний аспект цього терміна, тому англіцизм Corporate Governance часто зберігається без перекладу. В українських наукових текстах доцільним є варіант: «корпоративне управління (Corporate Governance)» з подальшим поясненням.

У сфері фінансового права та банківської діяльності поширеними є англіцизми Risk Management, Credit Rating, Stress Test. Так, Risk Management у німецьких нормативних актах означає не лише управління ризиками, а комплексну систему ідентифікації, аналізу та мінімізації правових і фінансових загроз. Український переклад «ризик-менеджмент» є усталеним, однак у наукових текстах потребує уточнення функціонального наповнення поняття.

Особливу групу становлять англіцизми у сфері інтелектуальної власності. Так, термін Intellectual Property (IP) широко використовується в німецьких правових документах поряд із традиційним geistiges Eigentum. У міжнародних догово-

рах та корпоративних угодах перевага часто надається саме абrevіатурі IP, що вимагає від перекладача збереження цього скорочення з відповідним роз'ясненням українською мовою. Аналогічна ситуація спостерігається з термінами Know-how, Trademark та Copyright, які не завжди мають повні функціональні відповідники у континентальному праві.

У трудовому праві та праві компанії активно використовується англіцизм Human Resources (HR), який у німецьких текстах співіснує з терміном Personalwesen. Водночас HR охоплює ширше коло управлінських функцій, включаючи розвиток персоналу, оцінювання ефективності та корпоративну культуру. Український переклад «управління персоналом» є функціонально адекватним, однак у міжнародних контекстах доцільно зберігати англійське скорочення.

У сфері договірної права значного поширення набули терміни Best Practice, Letter of Intent (LoI) та Term Sheet. Наприклад, Letter of Intent у німецьких правових текстах використовується для позначення попереднього документа, що фіксує наміри сторін без створення повноцінних договірних зобов'язань. Його переклад як «лист про наміри» є коректним лише за умови пояснення його обмеженої юридичної сили. Аналогічно Term Sheet часто перекладається описово як «документ з основними умовами угоди».

Зростає також кількість англіцизмів у сфері цифрового та інформаційного права. Такі терміни, як Data Protection, Cybersecurity, Data Breach, активно використовуються у німецькому законодавстві та правозастосовній практиці, особливо у зв'язку з дією Загального регламенту про захист даних (GDPR). Наприклад, Data Breach у німецьких текстах частовживається паралельно з Datenschutzverletzung, що створює труднощі для перекладу українською мовою та потребує чіткого розмежування понять.

Окремої уваги заслуговують англіцизми, пов'язані з альтернативним вирішенням спорів: Alternative Dispute Resolution (ADR), Mediation, Arbitration. У німецьких правових документах ці терміни використовуються для позначення процедур, які не завжди мають прямі відповідники в національному процесуальному праві. Тому переклад потребує поєднання терміна з короткою дефініцією.

Висновки. Таким чином, розширений аналіз прикладів засвідчує, що англіцизми в сучасній німецькій юридичній мові охоплюють практично всі галузі права – від корпоративного й фінансового до цифрового та процесуального. Їх переклад українською мовою вимагає не лише лінгвістичної точності, а й глибокого розуміння функціонування правових інститутів у різних правових системах.

Англіцизми в сучасній німецькій юридичній термінології є закономірним наслідком глобалізації права, економіки та корпоративного управління. Вони виконують важливу комунікативну функцію, забезпечуючи уніфікацію правових понять у міжнародному середовищі, проте водночас ускладнюють переклад і тлумачення правових текстів у національних правових системах.

Для української перекладацької та правозастосовної практики принципово важливим є збалансований підхід, який поєднує збереження міжнародно визнаних термінів із чітким поясненням їх правового змісту. Функціонально-описовий переклад, використання коментарів і дефініцій, а також урахування системних відмінностей між англо-американською,

німецькою та українською правовими традиціями є необхідними умовами адекватної адаптації англіцизмів.

Отже, ефективне використання англійської юридичної термінології можливе лише за умови високої лінгвістичної та правової компетентності перекладача, що забезпечує точність, однозначність і наукову коректність юридичного тексту.

Література:

1. Institut für Deutsche Sprache (IDS). *Anglizismen im Deutschen: Sprachwandel und Norm*. Mannheim, 2015. 256 с.
2. Larenz K. *Methodenlehre der Rechtswissenschaft*. Berlin: Springer, 2017. 432 с.
3. Zippelius R. *Juristische Methodenlehre*. München: C.H. Beck, 2018. 480 с.
4. Schmidt-Aßmann M. *Das allgemeine Verwaltungsrecht als Ordnungsidee*. Heidelberg: Springer, 2016. 312 с.
5. Reiner T. *Corporate Governance und Compliance im deutschen Recht*. München: Beck, 2019. 288 с.
6. Kluck W. *Handbuch des Übersetzens juristischer Texte: Deutsch-Ukrainisch*. Berlin: Frank & Timme, 2018. 320 с.
7. Reiß K., Vermeer H. J. *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie*. Tübingen: Niemeyer, 2010. 256 с.
8. Gniedkova O. H., Bachurina L. V. Особливості перекладу юридичної термінології в англійській мові. *Південний архів (філологічні науки)*. № 80, 2019. С. 24–27.
9. Boyko Yu., Dolynskiy Ye. Особливості перекладу англійської юридичної термінології в офіційно-діловому мовленні. *Current Issues of Linguistics and Translation Studies*. Vol. 21, No. 2. 2021. С. 5–11.

Kozak T., Tupikova T. The Use of Anglicisms in Contemporary German Legal Terminology and Their Adaptation into Ukrainian

The article is devoted to a comprehensive analysis of the functioning of anglicisms in contemporary German legal terminology in the context of globalization, the internationalization of economic relations, and the growing influence of the Anglo-American legal tradition on continental legal systems. The relevance of the study is обусловлена the intensive penetration of English terms into German legal language, which significantly affects law-making activities, contractual practice, and legal translation. The paper analyzes the main reasons for the spread of anglicisms in German legal language, including sociolinguistic factors (the prestige of the English language and the international nature of legal communication), pragmatic needs of legal practice, as well as systemic legal features related to the implementation of common law institutions. Particular attention is paid to the fields of corporate, commercial, and private international law, in which anglicisms perform a key terminological and conceptual function. The article provides a typology of anglicisms in German legal language, distinguishing direct borrowings, calques, hybrid term formations, and abbreviations. Using the examples of widely used terms such as compliance, due diligence, settlement, shareholder value, stakeholder, and intellectual property, the study reveals their semantic characteristics, functional load, and potential risks of ambiguous interpretation. Special emphasis is placed on problems of intersystem equivalence in translating legal concepts originating from the common law system into the continental legal tradition. The paper substantiates the expediency of applying combined translation strategies that involve preserving established anglicisms accompanied by definitional explanations, using functional and descriptive translation, and promoting the development of terminological

standardization in the Ukrainian legal language. It is concluded that a balanced and systematic use of anglicisms contributes to greater accuracy of legal translation, legal certainty, and the effectiveness of intercultural legal communication.

Key words: anglicisms, German legal language, legal translation, legal terminology, intersystem equivalence.

Дата першого надходження статті
до видання: 19.02.2026

Дата прийняття статті до друку
після рецензування: 16.03.2026

Дата публікації (оприлюднення)
статті: 29.04.2026